Jyväskylän seudun
JÄTELAUTAKUNTA

Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen tarkastelu Laukaan kunnassa

1.3.2017

SISÄLLYS

MÄÄRITELMIÄ 3
1 JOHDANTO 4
1.1 Aiempi jätteenkuljetusjärjestelmää koskeva päätöksenteko 4
1.2 Tarkasteltava alue 4
1.3 Kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestäminen 4
1.4 Kuljetusjärjestelmästä päättäminen 5
1.4.1 Jätelain edellytykset kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle 6
1.5 Käytetyt tausta-aineistot 6
2 NYKYTILANTEEN KARTOITUS 7
2.1 Alueen ominaisuudet kuljetusolot huomioiden 7
2.2 Nykyinen kuljetusjärjestelmä 7
2.3 Kiinteistöjen liittyminen jätehuoltoon 8
2.4 Hyötyjätteiden erilliskeräys 8
3 JÄTELAIN EDELLYTYSTEN TÄYTTYMISEN TARKASTELU 9
3.1 Alueella on tarjolla jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. 9
3.2 Jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle 11
3.3 Päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan 13
4 YHTEENVETO 14

LIITTEET 1-3 Jätteenkuljetusyrittäjien toiminta-aluekartat

MÄÄRITELMIÄ

Tässä selvityksessä tarkoitetaan

Kiinteistöittäisellä jätteenkuljetuksella kunnan tai kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta, jossa jätelajit noudetaan kiinteistölle sijoitetusta keräyspisteestä tai kahden tai useamman kiinteistön yhteiskeräyspisteestä.

Kiinteistön haltijan järjestämällä jätteenkuljetuksella kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta, jossa kiinteistön haltija vastaa jätteenkuljetuksen hankkimisesta sopimalla asiasta yksityisen jätteenkuljetusyrityksen kanssa jätehuoltomääräysten mukaisesti.

Kunnan järjestämällä jätteenkuljetuksella kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta, jossa kunnallinen jäteyhtiö, Mustankorkea Oy, vastaa jätteenkuljetuksen kilpailuttamisesta sekä tilaamisesta noutamaan jätteet kiinteistöiltä jätehuoltomääräysten mukaisesti.

Kunnan jätehuoltojärjestelmällä kunnan järjestämän jätehuollon kokonaisuutta, jonka kautta kunta huolehtii kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvista jätteistä. Kunnan jätehuoltojärjestelmä koostuu keräys- ja vastaanottopisteistä, kiinteistöittäisestä jätteenkuljetuksesta sekä jätteiden käsittelystä.

Kunnan vastuulle kuuluvalla jätteellä asumisessa syntyvää jätettä, sosiaali- ja terveyspalveluissa, koulutustoiminnassa, julkisoikeudellisten yhteisöjen ja yhdistysten hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte sekä se liikehuoneistoissa syntyvä yhdyskuntajäte, joka kerätään yhdessä asumisessa syntyvien jätteiden kanssa.

Asumisessa syntyvällä jätteellä kaikkea vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajanasunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvää jätettä sen lajista, laadusta ja määrästä riippumatta.

1 JOHDANTO

1.1 Aiempi jätteenkuljetusjärjestelmää koskeva päätöksenteko

Nykyinen jätelaki (646/2011) tuli voimaan 1.5.2012. Sen mukaan kunnan, jossa tällöin oli käytössä kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus, tuli tarkastella täyttääkö se jätteenkuljetusta koskevat jätelain 37 §:n edellytykset ja tehtävä asiassa päätös viimeistään vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Laukaan tekninen lautakunta päätti kokouksessaan 9.4.2013 (§ 62) esittelijän esityksestä poiketen, että kunnassa säilytetään kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Hämeenlinnan hallinto-oikeus on kumonnut päätöksen ja palauttanut sen uudelleen käsiteltäväksi (25.8.2014). Hallinto-oikeus on todennut, ettei kunnan päätös ollut perusteltu lain edellyttämällä tavalla. Näin ollen Laukassa ei ole lainvoimaista päätöstä jätteenkuljetusjärjestelmästä.

Mustankorkea Oy on kunnallinen jäteyhtiö, jonka jäsenkuntina ovat Jyväskylä, Laukaa ja Muurame. Jätelaki velvoittaa kunnat perustamaan yhteisen viranomaisen jätehuollon viranomaistehtävien hoitoa varten, mikäli kunnat omistavat yhteisen jäteyhtiön. Osakaskunnat perustivat yhteiseksi jätehuoltoviranomaiseksi Jyväskylän seudun jätelautakunnan. Lautakunta aloitti toimintansa syksyllä 2016. Laukaan teknisen lautakunnan päätös jätteenkuljetusjärjestelmästä käsitellään uudelleen kuntien yhteisessä jätelautakunnassa.

Jätehuoltoviranomaisena toimivan Jyväskylän seudun jätelautakunnan on tarkasteltava jätelain 149 §:n mukaisesti, täyttääkö kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus jätelain 37 §:n edellytykset. Kuntaliiton ohjeistuksen mukaisesti asia tulee tarkastella jätelain edellyttämällä tavalla ja asiasta on tehtävä päätös viimeistään keväällä 2017.

1.2 Tarkasteltava alue

Jätteenkuljetusjärjestelmätarkastelu koskee Jyväskylän seudun jätelautakunnan alueella Laukaan kuntaa. Tarkastelu koskee kaikkea kunnan vastuulle kuuluvaa yhdyskuntajätettä pois lukien saostus- ja umpisäiliöliete. Tarkastelu koskee lisäksi jätehuoltomääräysten mukaisesti erilliskerättäviä tuottajavastuullisia hyötyjätteitä.

Kunnan vastuulla on järjestää asumisessa, kuten vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvän jätteen jätehuolto. Kunnan vastuulle kuuluvat lisäksi sosiaali- ja terveyspalveluissa, koulutustoiminnassa sekä julkisessa hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvän yhdyskuntajätehuollon järjestäminen sekä niiden liikehuoneistojen yhdyskuntajätteet, jotka kerätään kiinteistöllä yhdessä edellä tarkoitettujen jätteiden kanssa.

Saostus- ja umpisäiliölietteet jätettiin tämän tarkastelun ulkopuolelle niiden erityispiirteiden vuoksi. Jätehuoltoviranomainen tekee saostus- ja umpisäiliölietteistä erillisen jätelain mukaisen selvityksen jätteen laatu, keräys- ja kuljetusolosuhteet huomioiden.

1.3 Kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestäminen

Jätteenkuljetuksessa on kyse julkisesta välttämättömyyspalvelusta, jonka on toimittava kaikissa oloissa, kaikkina aikoina ja kaikilla alueilla. Jätelaki asettaa kiinteistöittäiselle jätteenkuljetukselle tiettyjä edellytyksiä. Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on järjestämistavasta riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa on noudatettava kunnan jätehuoltomääräyksiä ja jäte on toimitettava kunnan määräämään vastaanotto- tai käsittelypaikkaan. Lisäksi jätelaki edellyttää, että jätteenkuljetusyrittäjän on oltava hyväksytty jätelain mukaisesti ely-keskuksen ylläpitämään jätehuoltorekisteriin.

Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus voidaan järjestää:

1) **Kunnan järjestämänä jätteenkuljetuksena (jätelaki 36 §)**
   - Kunnallinen jäteyhtiö Mustankorkea Oy huolehtii jätteenkuljetuksen kilpailuttamisesta hankintalain mukaisesti siten, että kuljetusyrittäjillä on tasapuoliset mahdollisuudet osallistua kunnan jätehuoltopalveluiden tuottamiseen
   - Sopimussuhde syntyy kunnallisen jäteyhtiön ja kuljetusyrittäjän välillä
   - Kyseessä on kiinteistön haltijalle tarjottava julkisoikeudellinen palvelu, josta perittävä maksu määrätään kunnan jätetaksan mukaisesti
   - Jätetaksan hyväksyy Jyväskylän seudun jätelautakunta

2) **Kiinteistön haltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena (jätelaki 37 §)**
   - Kiinteistön haltija sopii itse valitsemansa kuljetusyrittäjän kanssa jätteen kuljetuksesta järjestämästään keräyspaikasta kunnan määräämään vastaanottopaikkaan
   - Kiinteistön haltijalla on velvollisuus tarkistaa, että jätteitä kuljettava yritys kuuluu jätelain mukaiseen jätehuoltorekisteriin
   - Kyseessä on kiinteistön haltijan ja kuljetusyrittäjän välinen yksityisoikeudellinen sopimus, jossa kuljetusyrittäjä perii kuljetuspalveluista yksityisoikeudellisen maksun

1.4 Kuljetusjärjestelmästä päättäminen

Jätehuoltoviranomaisen toimivaltaan kuuluu päättää siitä, järjestetäänkö kiinteistöittäinen jätteenkuljetus kunnassa tai sen osassa kunnan vai kiinteistön haltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Viranomaisen harkintavaltaa jätteenkuljetusjärjestelmää valittaessa on jätelaissa rajattu, jotta varmistetaan kunnan vastuulle säädetyn jätteen jätteenkuljetuspalvelujen saatavuus, laadukkuus ja toimivuus myös silloin, kun jätteenkuljetusyrittäjän valinta jätetään kiinteistön haltijalle (HE 199/2010). Päätös jätteenkuljetuksen järjestämisestä kiinteistön haltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena voidaan tehdä vain silloin, kun jätelain 37.1 §:ssä säädetyt edellytykset täyttyvät (KHO 2016:19). Jätehuoltoviranomainen voi rajata tällaisen päätöksen koskemaan vain tiettyä jätelajia tai tietynlaatuisia jätteitä.

Päätettäessä kiinteistöittäisestä jätteenkuljetusjärjestelmästä on jätehuoltoviranomaisen tehtävä asiassa hallintolain mukainen valituskelpoinen päätös. Päätöksenteko on viranomaistoimintaa ja jätehuoltoviranomaisena toimiva Jyväskylän seudun jätelautakunta ratkaisee asian itsenäisesti. Viranomaisen on ennen kuljetusjärjestelmäpäätöksen tekemistä tai muuttamista varattava kaikille, joiden elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin päätöksenteolla voi olla huomattava vaikutus, mahdollisuus saada tietoa asian käsittelyn lähtökohdista ja lausua mielipiteensä asiasta (jätelaki 38 §). Asian vireilläolosta ja vaikuttamismahdollisuuksien käyttämisestä on ilmoitettava asian merkityksen ja laajuuden kannalta sopivalla tavalla.

Hallintolain mukaan päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset. Osakaskunnan kantaa säilyttää kiinteistön haltijan järjestämä kuljetus ei voida pitää riittävänä selvityksenä siitä, että koko kunnan alueella täyttyisivät laissa asetetut edellytykset kyseiselle järjestelmälle: nykyisen jätelain mukaiset kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen käyttöönoton edellytykset ovat tiukemmat kuin vuoden 1993 jätelain mukaisen sopimusperusteisen jätteenkuljetuksen käyttöönoton edellytykset. Päätöksen lainmukaisuudesta ei voida varmistua pelkästään sillä perusteella, miten käytössä ollut sopimusperusteinen jätteenkuljetusjärjestelmä on kunnan arvion mukaan toiminut (KHO 2016:19).

Jätehuoltoviranomaisen ei ole pakko valita kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta siinäkään tapauksessa, että jätelain 37.1 §:ssä säädetyt edellytykset täyttyisivät. Viranomainen voi sille kuuluvan harkintavallan nojalla päättää tässäkin tapauksessa siirtymisestä kunnan järjestämään jätteenkuljetuk-

seen. Selvitysten on osoitettava jätelaissa säädettyjen edellytysten täyttyvän vain päätettäessä jatkaa kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta. (KHO 2016:20)

Näin ollen kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen voidaan jätelain ja korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätösten nojalla katsoa olevan ensisijainen vaihtoehto kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestämiseksi.

1.4.1 Jätelain edellytykset kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle

Jätehuoltoviranomainen voi päättää, että kiinteistöittäinen jätteenkuljetus järjestetään kiinteistön haltijan järjestämänä kuljetuksena, jos voidaan perustellusti osoittaa, että;

1) Alueella on tarjolla jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin
2) Jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle
3) Päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan

Jätelain edellytysten ja samalla päätöksen lainmukaisuuden arvioimiseksi on varmistuttava siitä, että päätöstä tehdessä hallintolaissa (31.1 §) tarkoitetut asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset ovat olemassa.

Jotta jätelaissa säädettyjen vähimmäisedellytysten (kohdat 1-3) täyttymistä voidaan arvioida, tulee päätöksenteon tueksi tehtävässä selvityksessä kuvata päätöksen kohteena olevia alueita riittävän yksityiskohtaisesti ja niin, että kysymyksessä oleviin jätelajeihin mahdollisesti liittyvät erityispiirteet otetaan huomioon. Selvityksessä on erityisesti kiinnitettävä huomiota niihin alueiden ominaisuuksiin, joilla on merkitystä jätteenkuljetuksen ja sen kustannusten tai toimivuuden kannalta, kuten asuinkiinteistöjen määrään ja tiheyteen, kuljetusmatkoihin tai alueen kuljetusoloihin muutoin. Samankaltaiset alueet voidaan tarkastelussa yhdistää, mutta kuljetusolojen kannalta erityyppisiä alueita, kuten esimerkiksi keskustaajamaa, hyvin harvaan asuttuja alueita ja saaristoalueita, on yleensä syytä tarkastella erikseen. Arvioinnissa on otettava huomioon myös kuljetuspalveluista perittävät maksut. (KHO 2016:19)

1.5 Käytetyt tausta-aineistot

Kiinteistöjen liittymistä jätehuoltoon on tarkasteltu Laukaan kunnan KuntaNet-ohjelmasta saadun asiakasrekisterin perusteella, jota kunta on ylläpitänyt jätteenkuljettajilta saatujen tietojen perusteella. Aluekeräyspisteiden käyttäjistä on ollut käytössä erillinen asiakasrekisteri. Kiinteistöjen tiedot jätehuollon järjestelyistä on ajettu rekistereistä marraskuussa 2016. Jätehuollon rekisteritietoja on verrattu Laukaan rakennusrekisterin tietoihin.

Jätehuoltoviranomainen teki kunnassa toimiville jätteenkuljetusyrityksille (4 kpl) kyselyn, jossa selvitettiin mm. yrityksen toiminta-alue, kerätyn kuntavastuullisen jätteen määrää ja jäteastian tyhjennyshintoja. Vastaukset saatiin kolmelta yrittäjältä.

Selvityksen tausta-aineiston hankkimiseksi lähetettiin myös Laukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle sähköpostikysely, johon saatiin vastaus.

Ympäristöministeriön julkaisemassa jätelakioppaassa (Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2015) annetaan suosituksia yhdyskuntajätehuoltoa koskevien tulkinnallisesti haastavien jätelain eri säännösten soveltamisesta. Oppaassa mainitut seikat, joita tulee tarkastella arvioitaessa kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta, on otettu selvitystyössä huomioon.

2 NYKYTILANTEEN KARTOITUS

2.1 Alueen ominaisuudet kuljetusolot huomioiden

Laukaan kunnassa asuu lähes 18 900 ihmistä ja sen pinta-ala on n. 825 km^2, josta 173 km^2 on vesistöjä. Väestötiheys on 29,16 asukasta/km^2 (taulukko 1). Laukaan kunnassa on neljä taajamaa: Laukaan kirkonkylä, Lievestuore, Leppävesi ja Vihtavuori.

Laukaan taajamista Leppävesi, Vihtavuori ja Laukaan kirkonkylä sijoittuvat ajettaessa seututietä 637 peräkkäin reilun 12 km:n matkalle. Kunnallisen jäteyhtiön Mustankorkea Oy:n jätekeskukseen on Laukaan kirkonkylältä matkaa noin 32 km. Lievestuore sijaitsee valtatie 9 varrella reilun 30 km:n päässä Mustankorkea Oy:n jätekeskuksesta. Näiden neljän taajaman alueella asuu 71,4 % Laukaan väestöstä. Haja-asutusalue on laaja ja sitä rikkovat useat vesistöt, mikä tekee kuljetusoloista logistisesti haasteellisia.

Kunnan rakennusrekisterin mukaan asuinkiinteistöjä on yhteensä 7 838 kpl, josta vakituisesti asuttuja 6 243 kpl. Vapaa-ajan kiinteistöjä on yhteensä 1 595 kpl, joka on noin 20 % kaikista asuinkiinteistöjen määrästä.

Taulukko 1. Alueen ominaisuuksia

Laukaan tunnuslukuja	
Väkiluku	18 865
Pinta-ala	852 km^2
Vesistöä	173 km^2
Väestötiheys	29,16 asukasta/ km^2
Taajama-aste	71,4 %

lähde: tilastokeskus (tilanne 31.12.2015)

2.2 Nykyinen kuljetusjärjestelmä

Jätteenkuljetus on järjestetty tällä hetkellä sekajärjestelmänä, jossa kunnallinen jäteyhtiö täydentää kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta ylläpitämillään aluekeräyspisteillä. Aluekeräyspisteitä, joissa kerätään asumisessa syntyvää kuivajätettä, on yhteensä 30 kpl. Näiden keräyspisteiden tyhjennyksiä ei ole kilpailutettu, vaan niiden kuljetusten järjestämisestä on sovittu suoraan paikallisten jätteenkuljetusyrittäjien kanssa. Aluekeräyspisteet palvelevat pääsääntöisesti haja-asutusalueen kiinteistöjä, mutta myös taajamissa on aluekeräyspisteen käyttäjäksi liittyneitä vakituisesti asuttuja kiinteistöjä. Taajamissa kiinteistöittäisellä jäteastialla liittymistä voidaan pitää kuitenkin ensisijaisena liittymisvaihtoehtona kunnan jätehuoltojärjestelmässä.

Kunnan järjestämisvastuulla olevat yhdyskuntajätteet toimitetaan kiinteistön haltijan järjestämästä keräyspaikasta ja aluekeräyspisteistä kunnan määräämään vastaanotto- ja käsittelypaikkaan, käytännössä Mustankorkea Oy:n jätekeskukseen. Kiinteistöillä erilliskerätyt tuottajavastuulliset jätteet kuljetusyrittäjät toimittavat suoraan tuottajien järjestämään jätehuoltoon.

Mustankorkea Oy on tehnyt sopimuksen kolmen jätteenkuljetusyrittäjän kanssa jätteenkäsittelymaksujen laskutuksesta ja tilittämisestä. Kiinteistöt valitsevat itse haluamansa jätteenkuljetusyrittäjän ja tekevät sopimuksen jätteen keräämisestä ja kuljetuksesta yrittäjän kanssa. Kuljetusyrittäjä laskuttaa kiinteistöltä keräämiensä jätteiden käsittelymaksun voimassa olevan jätetaksan mukaisena. Selvitystyön aikana on ilmennyt, että kunnassa toimii ainakin yksi kuljetusyrittäjä, joka kyseistä sopimusta ei ole tehnyt. Tällaisessa tapauksessa jätehuoltoviranomainen ei voi varmistua kunnan vastuulla olevan jätteen käsittelymaksujen tiliöinnistä sopimuksen mukaisesti tai jätteen päätymisestä kunnan määräämään paikkaan.

2.3 Kiinteistöjen liittyminen jätehuoltoon

Jätelain mukaisesti kaikkien asuinkiinteistöjen, myös vapaa-ajan kiinteistöjen, tulee kuulua kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen ja järjestää kiinteistölle tarvittavat jäteastiat jätehuoltomääräysten mukaisesti. Mikäli kiinteistö ei ole järjestänyt jätehuoltoa omalla tai yhteisellä jäteastialla, tulee sen liittyä aluekeräyspisteen käyttäjäksi.

Jätehuoltojärjestelmään liittyneitä kiinteistöjä voidaan verrata jätteenkuljetusyrityksiltä saatujen kuljetustietojen sekä kunnan ylläpitämän asiakasrekisterin perusteella kunnan rakennusrekisteriin (taulukko 2). Osittain kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta hoidetaan yhteisillä jäteastioilla eli kimpoilla, joista tulee ilmoittaa jätehuoltoviranomaiselle. Kiinteistöjen väliset kimpat on otettu huomioon liittymisasteessa.

Lukumääräisesti kunnan alueella on noin 1 400 asuinrakennusta, jotka eivät ole liittyneet jätehuoltoon tai joiden käytöstä tai jätehuollosta ei ole tietoa.

Kiinteistöittäisestä jätteenkuljetuksesta sekä aluekeräyspisteiltä on toimitettu vuoden 2016 aikana kunnan määräämään vastaanottopaikkaan kuivajätettä 2 735 t ja biojätettä 872 t.

Taulukko 2. Jätehuoltoon liittyneiden kiinteistöjen määrä (kpl) verrattuna kunnan rakennusrekisteriin

	Kiinteistöittäinen keräys (ml. kimpat)	Aluekeräyspisteen käyttäjät	Asuinkiinteistöjen määrä (rakennusrekisteri)	Liittymisaste %
Vakituiset pienkiinteistöt	4 748	227	5 873	84,7
Vapaa-ajan kiinteistöt	506	621	1 595	70,7
Kerros- ja rivitalot	323	0	370	87,3
Yhteensä	**5 577**	**848**	**7 838**	**82,0**

2.4 Hyötyjätteiden erilliskeräys

Jätehuoltomääräysten mukaisesti vähintään viiden huoneiston kiinteistöillä tulee olla kiinteistökohtaiset jäteastiat kuivajätteen lisäksi biojätteelle, lasille ja metallille. Hyötyjätteiden erilliskeräysvelvoite koskee myös julkisia hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöjä sekä terveys- ja koulutustoimintaa. Lasin ja metallin erilliskeräykseen on liittynyt vapaaehtoisesti myös pienempiä kiinteistöjä. Erilliskeräysvelvoitteiden mukaiset liittymisasteet nousevat siis korkeaksi. Lasi- ja metallipakkaukset ovat tuottajavastuullisia jätteitä ja kuljetusyrittäjät toimittavat ne suoraan tuottajien järjestämään vastaanottopaikkaan. Erilliskerättyjä hyötyjätteitä alueella kerättiin vuoden 2016 aikana seuraavasti: lasia 74,8 t, metallia 71 t ja kartonkia 223 t. Hyötyjätteiden määrät perustuvat kuljetusyrityksiltä saatuihin tietoihin.

Biojätteen erilliskeräys koskee kaikkia kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia kiinteistöjä. Biojätteen erilliskeräyksen piirissä on yhteensä 1 347 asuinkiinteistöä. Määrässä on otettu huomioon myös yhteistä biojäteastiaa käyttävät kiinteistöt. Biojätteen voi myös kompostoida kiinteistöllä. Kompostoinnista tulee ilmoittaa jätehuoltoviranomaiselle, jotta voidaan varmistua biojätteen käsittelyn asianmukaisuudesta. Kompostointi-ilmoituksen tehneitä kiinteistöjä ei otettu tarkastelussa huomioon, koska tiedot näistä olivat puutteelliset.

Jätelain 35 §:n mukaisesti kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa on noudatettava kunnan jätehuoltomääräyksiä ja jäte on toimitettava kunnan määräämään vastaanotto- ja käsittelypaikkaan. Jätehuoltomääräyksissä annetaan velvoitteita hyötyjätteiden erilliskeräykseen. Kuivajäte on vuoden 2016 alus-

ta toimitettu Tammervoima Oy:n jätevoimalaan energiahyötykäyttöön, jolloin jätelain etusijajärjestyksen mukainen hyödyntäminen toteutuu. Kuljetusyrittäjät tarjoavat asuinkiinteistöille energiajätteen erilliskeräyspalvelua. Asumisessa syntynyttä erilliskerättyä energiajätettä ei vastaanottoraporttien mukaan ole toimitettu kunnan määräämään vastaanottopaikkaan. Kunnan vastuulle kuuluvan jätteen ohjautuminen muuhun kuin kunnan jätehuoltojärjestelmään on jätelain vastaista. Kiinteistön haltija voi itse tilata vapaaehtoisesti ainoastaan erilliskerätylle pakkausjätteelle kuljetuksen, jos sitä ei kuljeteta kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa (jätelaki 41 §). Energiajäte sisältää tyypillisesti muutakin kuin pakkausjätettä. Kunnan vastuulle kuuluvaa jätettä ei saa luovuttaa muualle kuin kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen (kunnan tai kiinteistön haltijan järjestämä) tai alueelliseen vastaanottopaikkaan, eivätkä muut toimijat saa tarjota tällaisia palveluja kunnan järjestämisvastuun piiriin kuuluville jätteille (YM, Jätelakiopas, 2015).

3 JÄTELAIN EDELLYTYSTEN TÄYTTYMISEN TARKASTELU

3.1 Alueella on tarjolla jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.

Kuljetuspalveluiden kattavuus ja luotettavuus
Alueella saatavilla olevat jätteenkuljetuspalvelut ovat riittämättömät, koska kiinteistön haltijan järjestämää kuljetusta täydennetään jäteyhtiön ylläpitämillä aluekeräyspisteillä. Täydentävään keräykseen on liittynyt yhteensä 848 kiinteistöä. Saaressa sijaitsevan kiinteistön on harvoin mahdollista järjestää jätehuolto kiinteistökohtaisella jäteastialla, jolloin näiden kiinteistöjen jätehuollon järjestäminen olisi mahdoton toteuttaa ilman kunnallisen jäteyhtiön ylläpitämiä aluekeräyspisteitä.

Osa kuljetusyrityksistä toimii vain tietyllä alueella kunnassa, mikä estää kiinteistöille aidon kilpailutuksen. Kuvassa 1 on esitetty kuljetusyrittäjien osuudet eri jätejakeiden kuljetuksissa. Kuten kuvasta voidaan havaita, yhdellä yrittäjällä on selvä määräävä asema markkinoilla. Mikäli kiinteistö ei saa eri tarjouksia, ei järjestely täytä jätelain vaatimusta kuljetuspalveluiden tarjonnan kattavuudesta ja tasapuolisuudesta. Kolmen eri kuljetusyrittäjän toiminta-alueet on kuvattu liitteenä olevilla kartoilla (Liitteet 1-3).

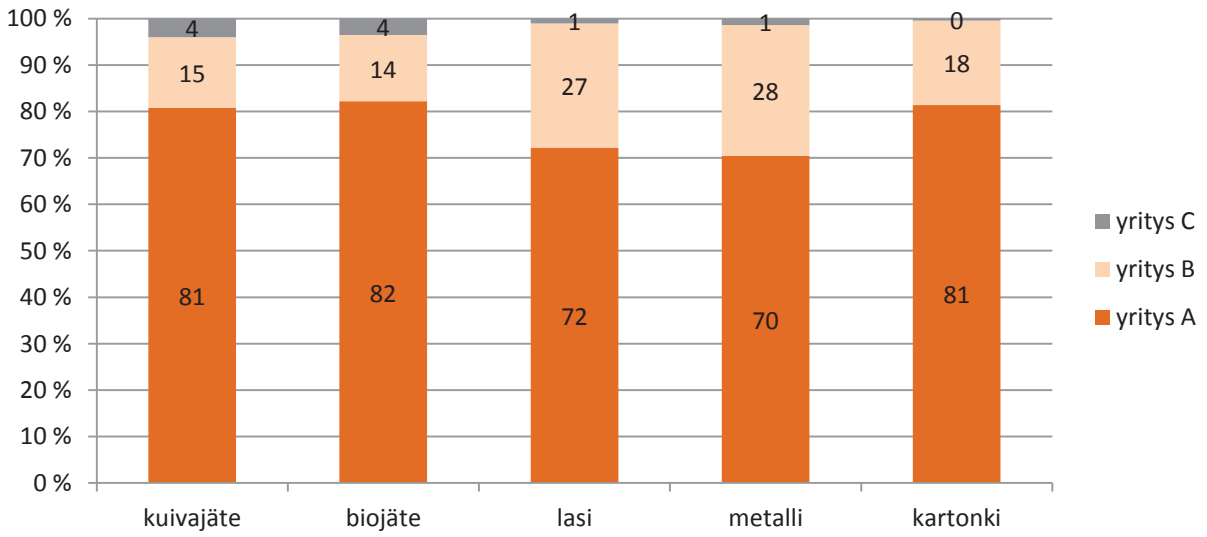

Kuva 1. Kuljetusyritysten osuudet eri jätejakeiden kuljetuksissa kuljetusyrittäjittäin

Alueella toimii kolme jätteenkuljetusyrittäjää, jotka ovat tehneet sopimuksen jätteenkuljetuksesta perittävien käsittelymaksujen tiliöinnistä ja jätteiden toimittamisesta kunnan määräämään vastaanottopaikkaan. Sopimuksen mukaisesti kunnan vastuulla olevien jätekuormien seassa ei saa toimittaa

elinkeinotoiminnan jätteitä. Kuljetusyrittäjät ovat kuitenkin toimineet tämän vastaisesti. Lisäksi alueella toimii ainakin yksi kuljetusyrittäjä, joka kyseistä sopimusta ei ole tehnyt. Kun otetaan huomioon kuljetusyrittäjien keräämän energiajätteen ohjautuminen muualle kuin kunnan määräämään käsittely- ja vastaanottopaikkaan, ei tilanne anna luotettavaa kuvaa kuntavastuullisen jätteen määrästä eikä kuljetuspalveluiden toteuttamisesta tilityssopimuksen mukaisena.

Palvelujen luotettavuuden yhtenä mittarina voidaan pitää kuljetusyritysten hyväksymistä ELY-keskuksen ylläpitämään jätehuoltorekisteriin. Laukaan alueella toimivista jätteenkuljetusyrityksistä kaikki kuuluvat kyseiseen rekisteriin.

Palvelun kohtuullisuus ja syrjimättömyys
Palvelun hinnoittelun on oltava tasapuolinen ja kohtuullinen ja sen perusteet on ilmoitettava asiakkaalle selkeästi (jätelaki § 85). Jäteastian tyhjennyshinnan käsittelyosuus määritellään jätehuoltoviranomaisen hyväksymässä jätetaksassa. Kuljetusyrittäjille lähetetyn kyselyn perusteella osa vastaajista ilmoitti tyhjennyshinnan kuljetusosuuden olevan sama koko toiminta-alueella. Toisaalta vastauksissa kerrottiin jäteastian tyhjennyshinnan kuljetusosuuteen vaikuttavan mm.

- kiinteistö
- kuljetusmatkat ja -kustannukset
- keräysolosuhteet kiinteistöillä
- astiakoko

Kuvassa 2 on esitetty eri jäteastioiden keskimääräiset tyhjennyshinnat Laukaassa ja niitä on verrattu jätehuoltoviranomaisen toiminta-alueen muiden kuntien tyhjennyshintoihin (Jyväskylä ja Muurame). Kotitalouden tyypillisimmän jäteastian (kuivajäte 240 l) keskimääräinen tyhjennyshinta Laukaassa on 39 % kalliimpi mitä alueen muissa kunnissa, joissa on käytössä kunnan järjestämä jätteenkuljetus. Tuottajavastuullisten lasin ja metallin tyhjennyshinnat ovat jopa 182–222 % korkeammat kuin Jyväskylässä ja 100–128 % korkeammat kuin Muuramessa. Näiden jätteiden astiatyhjennyshinnassa saa periä vain kuljetuksen osuuden, koska tuottajayhteisöt ottavat jätteet maksutta vastaan.

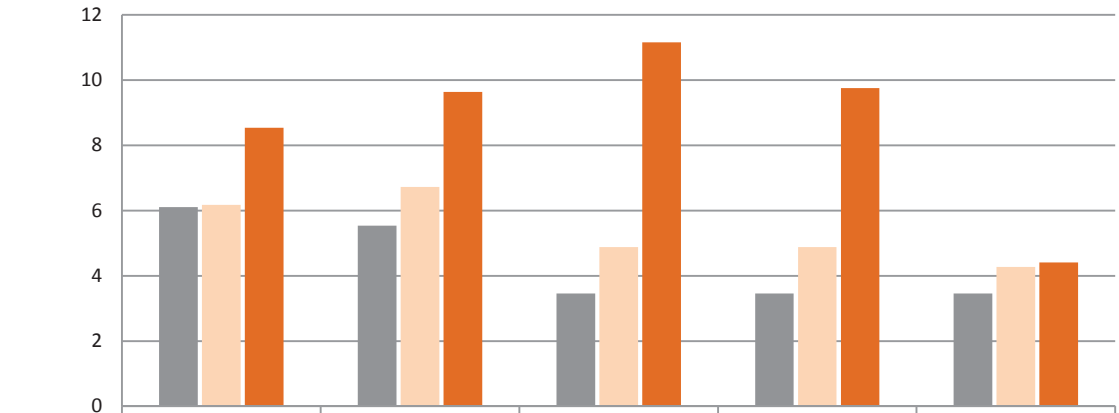

	kuivajäte 240 l	biojäte 240 l	lasi, pinta-astia	metalli, pinta-astia	kartonki, pinta-astia
Jyväskylä	6,11	5,54	3,46	3,46	3,46
Muurame	6,18	6,73	4,88	4,88	4,27
Laukaa	8,54	9,64	11,16	9,76	4,41

Kuva 2. Keskimääräiset jäteastian tyhjennyshinnat Laukaan, Muuramen ja Jyväskylän alueella (€/tyhjennys, sis. alv 24 %)

Syrjimättömyysehdon toteutuminen kuljetuspalveluissa on epävarmaa, koska kiinteistön haltijoiden kuljetuspalveluista maksamien hintojen tasot riippuvat esimerkiksi kiinteistön sijainnista ja saavutettavuudesta sekä kilpailutilanteesta alueella. Tutkimusten mukaan kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kuljetushinnat ovat jopa 20 % edullisemmat kuin kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa

(Ympäristöministeriön raportteja 20/2016). Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) tutkimuksessa vuodelta 2010 puolestaan osoitettiin, että siirtyminen kiinteistön haltijan järjestämästä kuljetuksesta kunnan järjestämään alensi asiakashintoja keskimäärin 40 % eli hintaerot voivat olla huomattavasti suurempiakin kuin 20 %. Palveluntarjonta on myös kattavaa ja maksut ovat yhdenvertaisia ja samoin periaattein määräytyviä kaikille kiinteistöille.

Tällä hetkellä jätetaksan periaatteena on, että jätteenkäsittelymaksuissa kukin jätelaji kattaa omat käsittelykulunsa. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa olisi mahdollista ottaa taksaohjaus käyttöön, esim. sekajätteen tyhjennyshinnalla voisi subventoida biojätteen keräystä. Lasin ja metallin lajitteluun voitaisiin kannustaa alhaisilla hinnoilla. Jätehuoltoviranomaisen hyväksymässä taksassa olisi mahdollista käyttää tasataksaa, jolloin koko toimialueella on yhtenäiset hinnat, ei pelkästään kuntakohtaisesti.

Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jätelain vaatimus palvelun kohtuullisuudesta ja syrjimättömyydestä kohdistuisi jätehuoltoviranomaiseen, jonka tulisi huolehtia kiinteistön haltijoiden tasapuolisesta kohtelusta muun muassa jätetaksan määräämisessä ja kuljetusten kilpailuttamiseen liittyvien tarjouspyyntöjen määrittelyissä. Urakkasopimusten kautta vaatimukset kohdistuisivat myös kunnan lukuun toimiviin jätteenkuljetusyrittäjiin. Vaatimus palvelun kohtuullisuudesta ja syrjimättömyydestä tarkoittaisi muun ohella sitä, että eri asiakkaita, asiakasryhmiä tai eri alueita ei saisi asettaa esimerkiksi palvelun hinnoittelussa perusteettomasti toisistaan poikkeavaan asemaan (YM, Jätelakiopas, 5/2015). Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kunta ei voi määrätä taksassa kuljetuksen tyhjennyshintaa, vaan perittävä kuljetushinta on sopimuksenvarainen yksityisoikeudellinen maksu.

- *Edellä esitetyn perusteella jätelain vaatimus ei täyty.*

3.2 Jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle

Jätehuollon yleinen toimivuus kunnassa – jätehuoltomääräysten noudattaminen
Jätelaki velvoittaa kaikkia asuinkiinteistöjä kuulumaan kunnan järjestämään jätehuoltoon. Liittyneiden vakituisten ja vapaa-ajan kiinteistöjen määrä on vain 82 %. Jätehuoltoon kuulumattomat kiinteistöt ja jätehuoltomääräysten noudattamatta jättäminen heikentävät jätehuollon yleistä toimivuutta. Kiinteistöillä on voimassa määräyksistä poikkeavia pitkiä tyhjennysvälejä tai jäteastian tyhjennys soitosta. Puuttuminen näihin epäkohtiin on kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa nopeampaa ja helpompaa kuin kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa.

Laukaan kunnassa on ollut käytäntönä, että jätteitä kuljetetaan vapaa-ajan kiinteistöltä vakinaiseen kiinteistöön. Tällainen yhteisen jäteastian käyttö on sallittu, jos kiinteistöjen väliin ei jää kohtuullisesti saavutettavaa aluekeräyspistettä. Yhteisen jäteastian käyttö tulisi perustua kiinteistöjen läheiseen sijaintiin, jolloin jätelain tarkoittama alueella järjestetty jätteenkuljetus toteutuisi. Ei ole tarkoituksenmukaista kuljettaa jätteitä pitkiä matkoja vapaa-ajan asunnolta vakituiselle asunnolle. Pelkkä kiinteistön omistussuhde ei voi olla peruste yhteisen jäteastian käytölle (Kuntaliitto, Jätehuoltomääräysten laatiminen, 2014).

Kunnan alueella on myös suuria, useamman kiinteistön kimppa-astioita, joita hallinnoivat mm. tiekunnat tai yhdistykset. Toimivat kimppa-astiat ovat hyvä ratkaisu jätehuollon järjestämiseksi varsinkin alueilla, joissa teiden kantavuudet ovat heikot. Suurten kimppapisteiden ongelmana ovat etenkin ns. vapaamatkustajat, jotka vievät jätteensä astioihin maksamatta niiden käytöstä.

Jätehuoltomääräysten mukaiset hyötyjätteiden erilliskeräysvelvoitteet koskevat vähintään 5 huoneiston kiinteistöjä, mutta käytännössä hyötyjäteastioita ovat ottaneet pienemmätkin kerros- ja rivitalot. Näiltä osin jätehuoltomääräysten noudattaminen toteutuu.

Vaikutukset alueelliseen kehittämiseen
Jätehuollon kokonaisuus koostuu jätteen keräyksestä, kuljetuksesta ja käsittelystä. Kuljetusjärjestelmän vaikutus alueelliseen kehittämiseen riippuu siitä, toimiiko alueella kunnallinen monen kunnan yhteinen jäteyhtiö, jolle on siirretty jätteenkäsittelypalvelut vai kilpailuttaako kunta itse jätteenkuljetuksen ja käsittelyn. Jyväskylän seutu on jossain määrin jäänyt jälkeen muusta Suomesta yhdyskuntajätehuollon kehityksessä osaksi siksi, että alueen kunnat ovat jätelainsäädännön tiukentuessa toimineet yksin eivätkä tiiviissä yhteistyössä keskenään, jolloin kuntien resurssit jätehuollon kehittämiselle ovat olleet osin riittämättömät.

Mustankorkea Oy:stä tuli täysin kuntien omistama yhtiö vuoden 2014 lopulla. Syksyllä 2016 kunnat hyväksyivät osakassopimuksen ja jätehuollon palvelutehtävät siirrettiin kunnilta kokonaisuudessaan jäteyhtiön hoidettavaksi. Kunnallisen jäteyhtiön ja kuntien perustaman yhteisen jätelautakunnan myötä on Jyväskylän seudun jätehuollon kehittämisessä ja koordinoinnissa nyt uudet mahdollisuudet. Laukaan yhteneväinen kuljetusjärjestelmä muiden Mustankorkea Oy:n osakaskuntien kanssa tukisi jätehuollon alueellista kehittämistä. Käsittelymenetelmien ja jätteiden käsittelykapasiteettien hoitaminen ja kehittäminen olisi helpompaa, kun tiedetään, mistä ja miten asukkaiden jätteet saapuvat käsittelyyn. Keräystavat, kuljetus ja käsittely voidaan sovittaa paremmin yhteen kuljetusjärjestelmän yhtenäistämisellä.

Energiaksi hyödynnettävien jätteiden päällekkäiset keräysjärjestelmät eivät edistä jätehuollon alueellista kehittämistä, kun kunnan vastuulle kuuluvaa jätettä päätyy järjestelmän ulkopuolelle. Yhtenä laatukriteerinä jätelaissa on mainittu, että jäte on kuljetettava kunnan määräämään käsittely- ja vastaanottopaikkaan. Kunnan oikeus määrätä jätteen vastaanottopaikka on perusteltua, jotta kunnallinen jäteyhtiö osaa mitoittaa tarvittavan käsittelykapasiteetin mahdollisimman tarkasti tarvetta vastaavaksi ja voi muutoinkin huolehtia asianmukaisesti velvollisuudekseen säädetyn jätehuoltotehtävän hoitamisesta (YM, Jätelakiopas, 5/2015). Kuljetusyrittäjien tarjotessa alueella energiajätteen erilliskeräystä jätehuoltomääräysten ja kunnallisen jäteyhtiön toimintaperiaatteiden vastaisesti kuntavastuullinen jäte ohjautuu väistämättä muualle kuin kunnan määräämään käsittelyyn.

Laajuudeltaan ja laadultaan vähintään nykyisten kiinteistökohtaisten jätehuoltopalvelujen turvaaminen haja-asutusalueille yhtä aikaa aluekeräyspisteiden kanssa edellyttää, että näillä alueilla on kunnan järjestämä jätteenkuljetus. Keräyksen suunnittelu aluekohtaisesti voidaan suunnitella tehokkaasti kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa.

Vaikutukset ympäristöön
Alueilla, joissa toimii useampi kuljetusyrittäjä, voi useampi jäteauto tyhjentää eri päivinä eri asiakkaiden astioita. Tällainen ristiinajelu eri päivinä samoilla kadunpätkillä ei ole ympäristön, liikenneturvallisuuden, tai asukkaiden viihtyisyyden kannalta järkevää eikä siten täytä jätelain vaatimusta ympäristöä säästävästä järjestelmästä. Useissa tutkimuksissa (Motiva Oy, Ramboll Oy) on todettu, että keskitetysti kilpailutettu kuljetus säästää energiaa ja luonnonvaroja oleellisesti, sillä silloin ajoreitit voidaan optimoida mahdollisimman hyvin. Motivan teettämän suuntaa-antavan laskeman mukaan polttoainetta kuluu keskitetysti kilpailutetussa kuljetusjärjestelmässä noin 14 % vähemmän kuin kiinteistön haltijan järjestämässä. Ramboll Oy:n tekemässä jätteenkuljetusjärjestelmävertailussa puolestaan todettiin, että ajettujen kilometrien määrä vähenee siirryttäessä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Arvioitaessa jätteenkuljetusten vaikutuksia ympäristöön voidaan näiden tutkimusten perusteella todeta kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen olevan ekologisesti kestävämpi vaihtoehto.

Kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jäteautojen hiilidioksidipäästöjen määrä on järjestelmästä johtuen suurempi kuin kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa niillä alueilla, joissa toimii enemmän kuin yksi kuljetusyritys. Valtakunnallisen jätelogistiikkaselvityksen mukaan (Liikenne- ja viestintäministeriö, julkaisu 18/2012) suurimpina esteinä energiatehokkuuden parantamiselle jätteenkuljetuksissa nähtiin kuljetuskaluston ikä, koko ja hidas uusiutuminen, pitkät välimatkat ja kiinteistön

haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Tutkimuksen mukaan kunnan järjestämä jätteenkuljetus on energia- ja kustannustehokkaampi kuin kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Kunnan järjestämän kuljetuksen kilpailutuksessa myös autojen Euro-päästöluokitus on mahdollista laittaa laatupistekriteeriksi.

- *Edellä esitetyn perusteella jätelain vaatimus ei täyty.*

3.3 Päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Vaikutukset kotitalouksien asemaan
Kotitalouksilla ei ole nykyisessä kuljetusjärjestelmässä mahdollisuutta aidosti kilpailuttaa jäteastian tyhjennystä kaikissa kunnan osissa, koska osassa kuntaa toimii vain yksi jätteenkuljetusyrittäjä (liite 1). Lisäksi jäteyhtiö täydentää jätteenkuljetusta haja-asutusalueilla järjestämillään aluekeräyspisteillä.

Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa tyhjennyshinta on huomattavasti korkeampi kuin jätehuoltoviranomaisen toiminta-alueen muissa kunnissa, joissa toimii kunnan järjestämä kuljetus (Jyväskylä ja Muurame).

Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kiinteistön haltijan olisi helpompi asioida yhden tahon kanssa jätehuoltoon liittyvissä asioissa, pois lukien viranomaispäätöksen vaatimat asiat. Nykyisellään kiinteistön haltija ottaa yhteyttä joko kuljetusyrittäjään, kunnalliseen jäteyhtiöön tai jätehuoltoviranomaiseen riippuen jätehuollon järjestämistavasta kiinteistöllä (oma astia, kimppa-astia tai aluekeräyspisteen käyttö). Vastuiden jakaminen usean tahon kesken aiheuttaa sekaannusta asiakkaan näkökulmasta varsinkin tilanteissa, joissa asiakas muuttaa liittymistapaansa aluekeräyspisteen käyttäjästä oman astian käyttäjäksi.

Jätteenkuljetuksen järjestäminen 37 §:n mukaisesti johtaa siihen, että kiinteistön haltija on velvollinen solmimaan sopimuksen jätteen kuljettamisesta. Se siis lisää kiinteistön haltijan velvollisuuksia verrattuna kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen (HE 199/2010).

Vaikutukset yritysten asemaan
Jätelain mukaan sekä kunnan että kuntien omistaman yhtiön palveluhankinnoissa on noudatettava julkisista hankinnoista annettua lakia, jossa säädetään muun ohella kilpailuolosuhteiden hyödyntämisestä, tarjouskilpailuun osallistuvien syrjimättömästä kohtelusta ja hankintojen riittävästä avoimuudesta. Kuljetusyrittäjien tasapuoliset mahdollisuudet osallistua kunnan jätteenkuljetuspalveluiden tuottamiseen varmistetaan jätelain säännöksillä (36 ja 43 §) (KHO 2016:20).

Keskitetty kilpailutus takaa uusille yrityksille aloittamismahdollisuuden, tehostaa kuljetusyritysten toimintaa ja mahdollistaa innovaatioiden käyttöönottoa. Kunnan järjestämä jätteenkuljetus on mahdollista kilpailuttaa niin, että pienten tai uusien yritysten markkinoille tulo helpottuu. Keskitetystä kilpailuttamisesta johtuvien yritysvaikutusten merkitys korostaa kuntien vastuuta jätekuljetusmarkkinoiden suunnittelijana. Kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus vahvistaa markkinoilla jo olevia kuljetusyrityksiä ja harvoin antaa mahdollisuuden uusien yritysten tulon alueelle.

Pienet paikalliset kuljetusyritykset voivat myös yrityskauppojen myötä päätyä osaksi suurempia yrityksiä, kuten Keski-Suomen alueella on tapahtunut (esim. Äänekoski: Jätehuolto Savolainen -> Lassila & Tikanoja Oyj, Keuruu: Jätehuolto Pentti Laurila Ky -> Lassila & Tikanoja Oyj). Kuljetusjärjestelmän muutos yritysten työllistämisedellytyksiin ovat pieniä, sillä jätehuoltopalvelujen volyymi ei muuttuisi, mutta muutoksia voisi tapahtua yritysten välillä.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan
Jätehuoltoviranomaisen tehtävänä on seurata kiinteistöjen liittymistä kunnan jätehuoltojärjestelmään molemmissa kuljetusjärjestelmissä. Kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa seuranta on jälkikäteistä. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jätteenkuljetuksen seuranta on helpompaa ja ajantasaisempaa jätteenkuljetusrekisteriin reaaliaikaisesti päivittyvien tyhjennystietojen ansiosta. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa kiinteistöjen liittyminen jätehuoltoon ja jätteen päätyminen lailliseen paikkaan voidaan varmistaa tehokkaammin.

Kahden erilaisen kuljetusjärjestelmän olemassaolo vaikeuttaa kuljetusten alueellista kehittämistä, koska kaikessa kuljetuksia koskevassa suunnittelussa, päätöksenteossa sekä jätehuollon toimivuuden seurannassa ja valvonnassa on aina huomioitava kahden eri järjestelmän vaikutukset ja niiden asettamat reunaehdot.

Jätehuollon valvontaviranomaisen näkökulmasta nykyinen kuljetusjärjestelmä on toiminut hyvin. Ongelmaksi on koettu maksuhäiriöiden vuoksi kuljetusjärjestelmästä poistettujen asiakkaiden jätehuolto sekä energiajätteen erilliskeräyksen vuoksi haettujen jäteastian tyhjennysvälein pidennyshakemukset. Pidennystä tyhjennysväliin ei kuitenkaan ole annetun energiajätteen erilliskeräyksen perusteella.

- *Edellä esitetyn perusteella jätelain vaatimus ei täyty.*

4 YHTEENVETO

Laukaan kunnassa on käytössä taajama-alueilla ja osassa haja-asutusaluetta kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Kuljetusmuotoa täydennetään kunnallisen jäteyhtiön ylläpitämillä aluekeräyspisteillä.

Jätelain 37 §:n mukaan jätehuoltoviranomainen voi päättää, että kiinteistöittäinen jätteenkuljetus järjestetään kunnassa tai sen osassa siten, että kiinteistön haltija sopii siitä jätteenkuljetusyrityksen kanssa. Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen voi ottaa käyttöön vain, jos kaikki jätelain 37.1 §:ssä säädetyt edellytykset täyttyvät.

Selvityksen yhteydessä kerättyjen tietojen perusteella ei pystytä varmistamaan, että kuljetuspalveluita on saatavissa tasapuolisin ja syrjimättömin ehdoin, koska järjestelmää täydennetään aluekeräyspisteillä. Nykyinen järjestelmä ei myöskään edistä jätehuollon yleistä toimivuutta tai alueellista kehittämistä perustuessa yksityisten yritysten toimintaan. Kuntien omistama jäteyhtiö on perustettu hoitamaan kunnille kuuluvat jätehuollon palvelutehtävät ja osakassopimuksessa yhtiön keskeisimmäksi tehtäväksi on annettu myös jätehuollon kehittäminen. Jätehuollon kokonaisuus koostuu jätteen keräyksestä, kuljetuksesta ja käsittelystä. Malli, jossa kuntien omistama yhtiö vastaa yhdyskuntajätehuollon järjestämisestä, on eri tutkimuksissa todettu kiistattomasti tehokkaimmaksi, tasapuolisimmaksi, edullisimmaksi ja ympäristön kannalta järkevimmäksi tavaksi hoitaa jätehuolto, myös kuljetukset.

Nykyisen kuljetusjärjestelmän vaikutusten ei voida arvioida olevan myönteisiä kotitalouksien asemaan ottaen huomioon palvelun hinnoittelu, kattavuus sekä aidon kilpailutilanteen puuttuminen. Jätehuoltoviranomaisen näkökulmasta jätehuollon seuranta on helpompaa ja ajantasaisempaa kunnallisessa järjestelmässä, kun viranomainen pystyy hoitamaan tehtäviään ja puuttumaan mahdollisesti ilmeneviin epäkohtiin yksinkertaisemmin ja nopeammin. Järjestelmän vaikutus yrityksiin riippuu siitä, toimiiko yritys alueella vai onko se pyrkimässä alueelle uutena yrittäjänä.

Kuljetusjärjestelmäselvityksen perusteella jätelain edellytykset kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle eivät täyty. Jos jätehuoltoviranomainen tekee päätöksen siirtymisestä kiinteistön

haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen, päätöksessä on jätelain 149.4 §:n mukaan määrättävä kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen lakkaamisesta, joka voi tapahtua viimeistään viiden vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Jätelain asettaman siirtymäajan mentyä umpeen on määrättävä silti aina riittävästä siirtymäajasta, joka ottaa huomioon alueen jätteenkuljetusyrittäjien mahdollisuudet sopeuttaa toimintansa muutokseen. Tilanteesta riippuen sopiva siirtymäajan pituus on tavallisesti 2–3 vuotta (YM, Jätelakiopas, 5/2015).

LIITE 1

Jätteenkuljetusyrittäjä A toiminta-alue

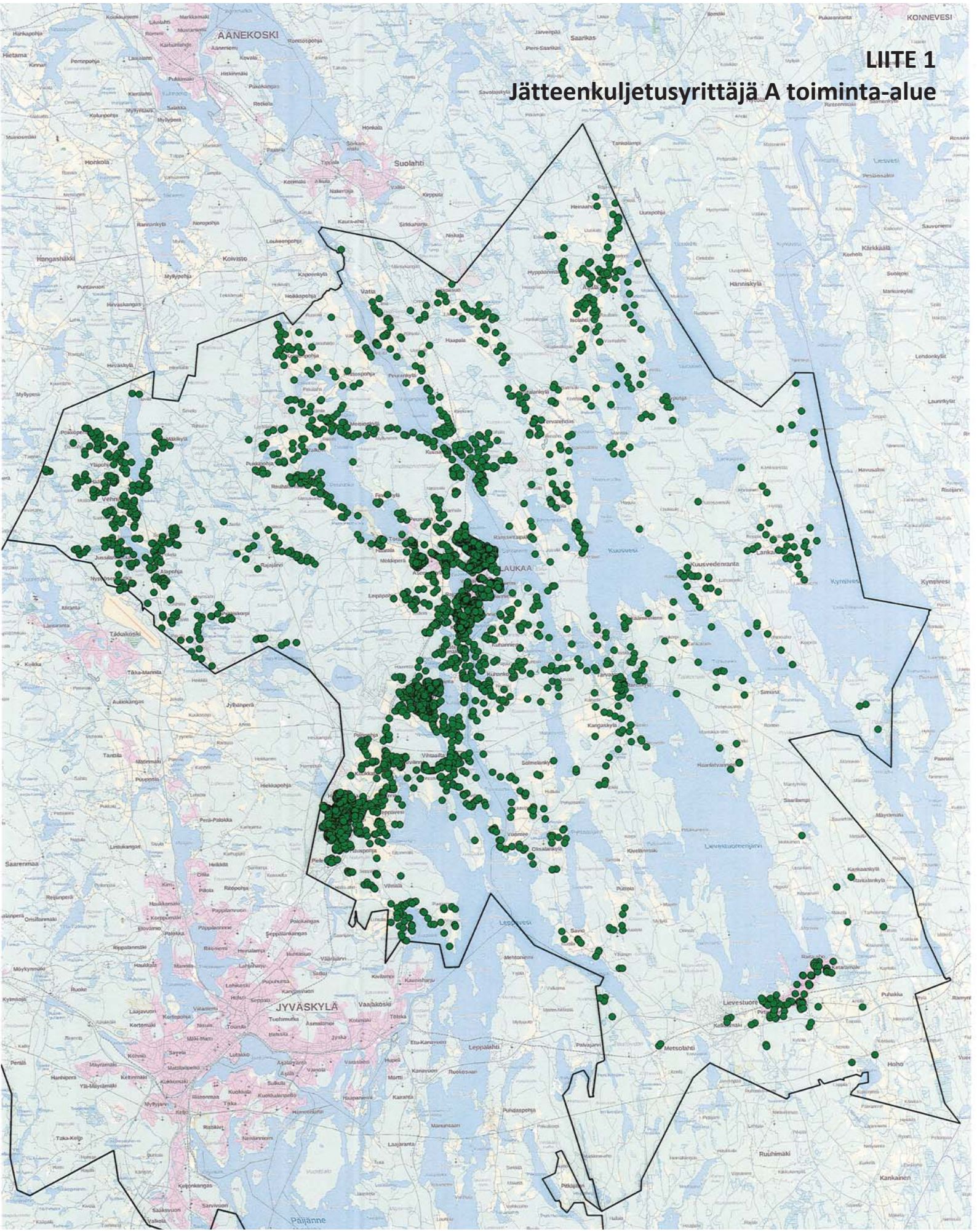

LIITE 2

Jätteenkuljetusyrittäjä B toiminta-alue

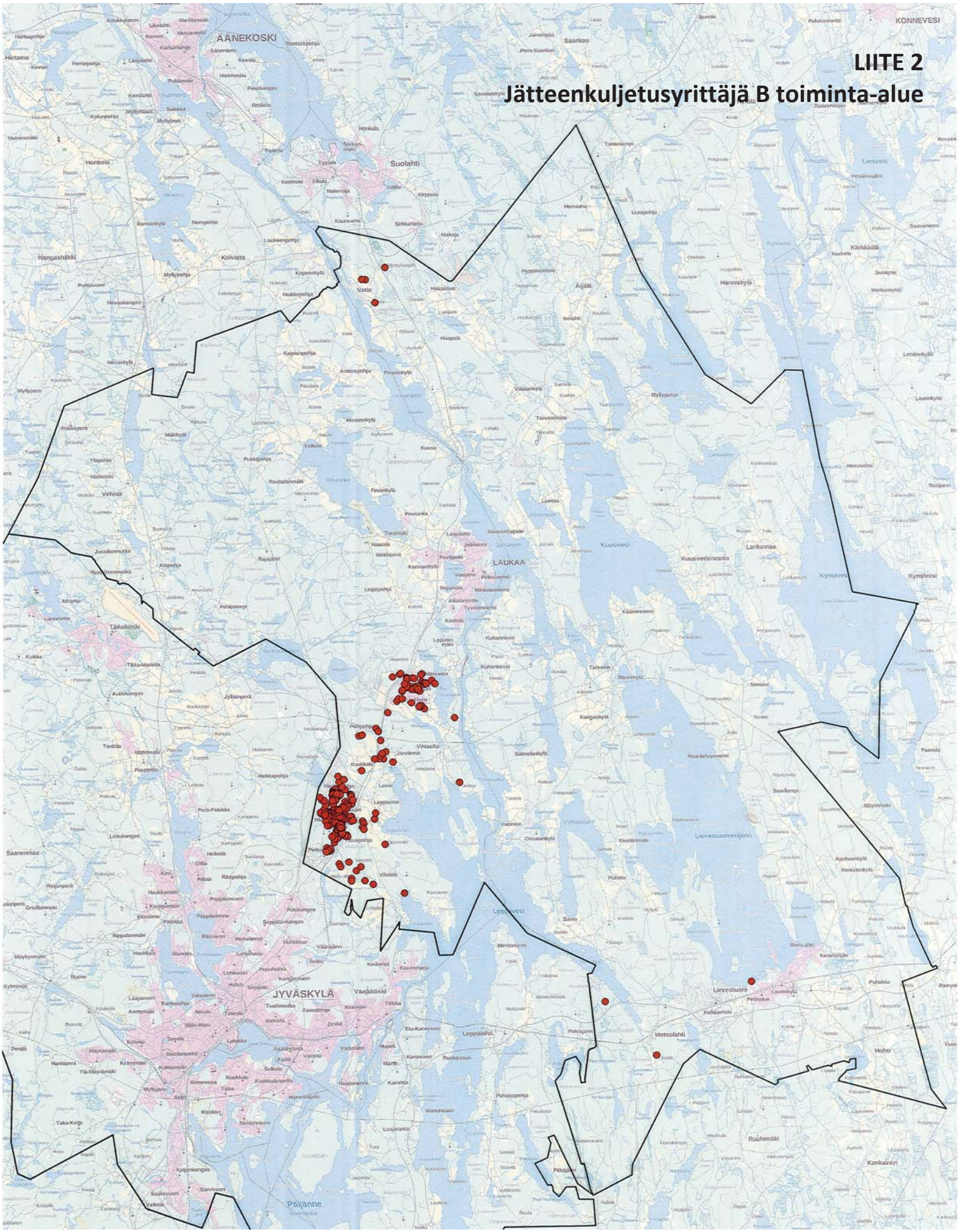

LIITE 3

Jätteenkuljetusyrittäjä C toiminta-alue

